

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้เป็นบทสรุปการวิจัย ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะในการวิจัย ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนการศึกษาพิเศษ ตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนการศึกษาพิเศษ
2. เพื่อศึกษาระดับความสำคัญคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนการศึกษาพิเศษ ตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนการศึกษาพิเศษ
3. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนการศึกษาพิเศษ ตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนการศึกษาพิเศษ จำแนกตาม ตำแหน่ง ประสบการณ์การปฏิบัติงานในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ วุฒិทางการศึกษา และภาระหน้าที่พิเศษ

สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ดังนี้

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนการศึกษาพิเศษ ตามทัศนะของบุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกัน แตกต่างกัน
2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนการศึกษาพิเศษ ตามทัศนะของบุคลากรที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานในโรงเรียนการศึกษาพิเศษต่างกัน แตกต่างกัน
3. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนการศึกษาพิเศษ ตามทัศนะของบุคลากรที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน แตกต่างกัน
4. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนการศึกษาพิเศษ ตามทัศนะของบุคลากรที่มีภาระหน้าที่พิเศษต่างกัน แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจคือ ผู้วิจัยหาข้อมูลจากแบบสอบถาม ซึ่งถามจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารและครูโรงเรียนการศึกษาพิเศษ สังกัดกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษาทั่วประเทศที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2535 จำนวน 245 คน โดยแยกเป็นผู้บริหาร 25 คน ครู-อาจารย์ 220 คน อาศัยตารางสัดส่วนของ เครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 607-610) ทำการสุ่มตามระดับชั้น (Stratified Random Sampling) จากตำแหน่ง ประสบการณ์การปฏิบัติงานในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ วุฒิทางการศึกษา และการระหว่าที่พิเศษ แล้วจึงสุ่มอย่างง่าย

2. การสร้างแบบสอบถาม

ได้ศึกษาเนื้อหาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากเอกสาร บทความ วารสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนขอคำแนะนำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษา นำมาสร้างเป็นแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบเลือกตอบ (Checklist) ถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง ประสบการณ์การปฏิบัติงานในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ วุฒิทางการศึกษา และการระหว่าที่พิเศษ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า (Rating Scale) มีคำถามแบ่งเป็นคุณลักษณะด้านต่าง ๆ 7 ด้าน มีทั้งหมด 58 ข้อ นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบครอบคลุมของเนื้อหาและการใช้ภาษา นำผลมาขอคำปรึกษาตรวจแก้ไขเพิ่มเติมจากอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วสร้างเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ เพื่อใช้ในการวิจัยต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จสมบูรณ์แล้ว ส่งให้กลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ถึงโรงเรียนการศึกษาพิเศษ สังกัดกองการศึกษาพิเศษ ทั่วประเทศไทย จำนวน 13 โรงเรียน พร้อมกับขอความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียนและขอความอนุเคราะห์ให้รวบรวมส่งแบบสอบถามคืนทางไปรษณีย์ให้ผู้วิจัย ทั้งนี้มีหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี แบบสอบถามส่งไปทั้งหมด จำนวน 245 ฉบับ ได้รับคืน 245 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 แบบสอบถามทุกฉบับสมบูรณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติโดยใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรม SPSS (Statistical Package for the Social Science) ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ด้วยวิธีหาค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนการศึกษาพิเศษ วิเคราะห์โดยหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) วิเคราะห์ทดสอบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มของแต่ละตัวแปร ใช้ค่าเอฟ (F-test) และค่าที (t-test) โดยใช้ความแตกต่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 นำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลโดยตารางและตีความเรียงตามลำดับความสำคัญของค่าคะแนนเฉลี่ย

สรุปผลการวิจัย

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 กลุ่มตัวอย่าง เป็นบุคลากรซึ่งปฏิบัติงานในโรงเรียนสอนคนหูหนวก/หูตึง จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 71.4 ปฏิบัติงานในโรงเรียนสอนคนตาบอด จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 10.2 และปฏิบัติงานในโรงเรียนสอนคนปัญญาอ่อน จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 18.4 รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 245 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เมื่อจำแนกตามตำแหน่งพบว่า เป็นผู้บริหาร จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 10.2 ครูปฏิบัติการสอน จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 76.7 และครูสนับสนุนการสอน จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 13.1

1.3 จำแนกกลุ่มตัวอย่างตามประสบการณ์การปฏิบัติงานในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ พบว่า บุคลากรส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในโรงเรียนการศึกษาพิเศษมากกว่า 10 ปีขึ้นไป จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 47.3 รองลงมาปฏิบัติงานในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 26.5 ซึ่งมีจำนวนใกล้เคียงกับจำนวนบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ ตั้งแต่ 5-10 ปี จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 26.2

1.4 จำแนกกลุ่มตัวอย่างตามวุฒิทางการศึกษา พบว่า บุคลากรในโรงเรียนการศึกษาพิเศษส่วนใหญ่มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 86.5

รองลงมาคือ วุฒิสถกกว่าปริญญาตรี จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 9.4 และน้อยที่สุดคือวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 4.1 .

1.5 จำแนกกลุ่มตัวอย่างตามภาระหน้าที่พิเศษ พบว่า ครูโรงเรียนการศึกษาพิเศษ มีภาระหน้าที่เป็นครูประจำหอพัก จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 24.1 และไม่เป็นครูประจำหอพัก จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 75.9

2. ทักษะของผู้บริหารและครูโรงเรียนการศึกษาพิเศษที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนการศึกษาพิเศษ ทุกคุณลักษณะที่ศึกษาอยู่ในเกณฑ์ที่พึงประสงค์มาก ซึ่งเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อยตามค่าคะแนนเฉลี่ยได้ดังนี้

- 2.1 ด้านคุณธรรม
- 2.2 ด้านบุคลิกภาพ
- 2.3 ด้านปฏิบัติงานการศึกษาพิเศษ
- 2.4 ด้านมนุษยสัมพันธ์
- 2.5 ด้านความเป็นผู้นำ
- 2.6 ด้านความรู้ความสามารถทางการบริหาร
- 2.7 ด้านส่วนตัวและครอบครัว

3. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนการศึกษาพิเศษ ตามทัศนะของผู้บริหารและครูในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ สังกัดกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์การปฏิบัติงานในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ วุฒิต่างการศึกษา และภาระหน้าที่พิเศษ

3.1 เปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหาร ครูปฏิบัติการสอน ครูสนับสนุนการสอน ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนการศึกษาพิเศษ ในด้านคุณธรรม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยที่ครูสนับสนุนการสอนมีทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมสูงกว่าทัศนะของครูปฏิบัติการสอน ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

3.2 เปรียบเทียบทัศนระของบุคลากรที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานในโรงเรียน การศึกษาพิเศษต่ำกว่า 5 ปี บุคลากรที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ 5-10 ปี บุคลากรที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ มากกว่า 10 ปีขึ้นไป ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนการศึกษาพิเศษ ทั้ง 7 ด้าน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

3.3 เปรียบเทียบทัศนระของบุคลากรที่มีวุฒิทางการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี บุคลากรที่มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี และบุคลากรที่มีวุฒิทางการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนการศึกษาพิเศษ ทั้ง 7 ด้าน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

3.4 เปรียบเทียบทัศนระของครูประจำหอพักและครูไม่ประจำหอพัก ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนการศึกษาพิเศษ ในด้านส่วนตัวและครอบครัว มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยที่ ครูประจำหอพัก มีทัศนระเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านส่วนตัวและครอบครัวสูงกว่าทัศนระของครูที่ไม่ประจำหอพัก ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้พบว่าผู้บริหารและครูโรงเรียนการศึกษาพิเศษส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในโรงเรียนการศึกษาพิเศษมากกว่า 10 ปีขึ้นไป โดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียนมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในโรงเรียนการศึกษาพิเศษมากกว่า 10 ปีขึ้นไป แสดงว่าเป็นผู้มีประสบการณ์ในการทำงานมานานจึงช่วยให้เข้าใจและรอบรู้วิธีการทำงานและการแก้ปัญหาของโรงเรียนการศึกษาพิเศษมากขึ้นด้วย สำหรับครู-อาจารย์ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในโรงเรียนการศึกษาพิเศษมากกว่า 10 ปีขึ้นไป นับเป็นกลุ่มที่มีพลังความคิดในการพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนงานการศึกษาพิเศษได้อย่างดี

ด้านวุฒิทางการศึกษา พบว่า ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครูโรงเรียนการศึกษาพิเศษส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรี นับเป็นเรื่องที่น่ายินดีที่ทั้งฝ่ายบริหารและครูมีวุฒิทาง

การศึกษาที่เหมาะสม ซึ่งช่วยให้เกิดความรอบรู้และมีหลักการในการทำงาน เมื่อผสมกับประสบการณ์ทั้งในด้านการบริหารและด้านการเรียนการสอนก็จะทำให้ประสบความสำเร็จตามหน้าที่ของแต่ละคนได้ จึงนับได้ว่าในเรื่องวิถีทางการศึกษาไม่น่าเป็นห่วง แต่อาจจะต้องหาทางส่งเสริมให้มีความรู้ทางการศึกษาพิเศษ และความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพให้มากยิ่งขึ้น

ผลการวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนการศึกษาพิเศษตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนการศึกษาพิเศษ สังกัดกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษามีประเด็นที่น่าสนใจและควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนการศึกษาพิเศษ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านที่ศึกษา และเมื่อพิจารณารายชื่อก็อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สีลา สุวรรณนิมิตร (2533 : 171) วิจัยเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลตามทัศนะของครูผู้สอนในโรงเรียนอนุบาลของรัฐ สุรศักดิ์ ยกถาวร (2530 : 56) วิจัยเรื่อง ความต้องการคุณสมบัติของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาของครู-อาจารย์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา และ ลัทธิ ยศปัญญา (2533 : 80) วิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาตามทัศนะของครู-อาจารย์ ในจังหวัดพังงา ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกันคือคุณลักษณะด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับมากเช่นกัน การที่ผู้บริหารและครูโรงเรียนการศึกษาพิเศษมีความเห็นว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนการศึกษาพิเศษอยู่ในระดับมาก น่าจะมีสาเหตุมาจากลักษณะงานของโรงเรียนการศึกษาพิเศษ ประเภทประจำต่างจากโรงเรียนอื่น ผู้บริหารและครูส่วนใหญ่ต้องอยู่ประจำในโรงเรียน ต้องรับผิดชอบเด็กพิการตลอด 24 ชั่วโมง ด้วยปัญหาต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานมีมาก จึงมีความต้องการผู้บริหารที่มีคุณลักษณะด้านต่าง ๆ มาก และการจัดการศึกษาพิเศษเป็นงานที่ผู้บริหารกระทำโดยอาศัยความร่วมมือจากองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชนและรัฐบาล การแสดงออกของผู้บริหารจึงต้องเหมาะสมกับบุคคล เวลาและสถานการณ์ จากความสำคัญนี้ กรมสามัญศึกษา (2526 : ข้อเสนอนณะ) ให้ความเห็นว่าควรที่จะให้ผู้บริหารโรงเรียนทำหน้าที่พิเศษนอกเหนือจากการสอน ควรมีการคัดเลือกผู้บริหารเป็นพิเศษ เพื่อให้ได้ความเหมาะสมสามารถประสานงานกับชุมชนและหน่วยงานอื่นอย่างได้ผล

2. ลำดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนการศึกษาพิเศษ พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่จัดอันดับได้เรียงจากค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยใน 3 อันดับแรกคือ คุณลักษณะด้านคุณธรรม ด้านบุคลิกภาพ ด้านการปฏิบัติงานการศึกษาพิเศษ

2.1 ด้านคุณธรรม ผู้บริหารและครูโรงเรียนการศึกษาพิเศษมีทัศนระดับที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากเป็นอันดับหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับงานการวิจัยของ สีสลา สุวรรณนิมิตร (2533 : 171) วิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลตามทัศนของครูผู้สอนในโรงเรียนอนุบาลของรัฐ อนันต์ มาสวัสดิ์ (2518 : 42) วิจัยเรื่องคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนา ตามทัศนของครูโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดพิษณุโลก ตรุณี สุวรรณชวลิต (2534 : 146) วิจัยเรื่อง การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารระดับกลางตามความคิดเห็นของบุคลากรในมหาวิทยาลัยในภาคใต้ พบว่าคุณลักษณะด้านคุณธรรมจัดอยู่ในอันดับหนึ่งเช่นเดียวกัน จากผลการวิจัยที่พบว่า คุณลักษณะด้านคุณธรรมเป็นคุณลักษณะที่จัดในอันดับหนึ่งนั้น น่าจะมีสาเหตุมาจากโรงเรียนการศึกษาพิเศษเปิดสอนเด็กพิการ ซึ่งเป็นเด็กที่อยู่ในสภาพน่าสงสาร เด็กพิการต้องจากพ่อแม่มาอยู่ประจำกับครูที่โรงเรียน ดังนั้นผู้บริหารจะต้องมีความเมตตา กรุณา มีความรัก ความยุติธรรม มีความจริงใจ ความซื่อสัตย์ในการทำงาน พร้อมทั้งจะเสียสละเพื่อส่วนรวม และเป็นตัวอย่างที่ดีในด้านคุณธรรม ผู้บริหารโรงเรียนการศึกษาพิเศษจำเป็นต้องตระหนักและสำรวมเป็นอย่งยิ่งในเรื่องความเป็นผู้มีคุณธรรม ถ้าผู้บริหารขาดคุณธรรมแล้ว นอกจากจะไม่สามารถบริหารงานให้ประสบความสำเร็จไปได้ด้วยดีแล้ว อาจจะไม่เป็นที่ยอมรับของผู้ใต้บังคับบัญชาและก่อให้เกิดการขาดศรัทธาในตัวผู้บริหารและเสียการปกครองในที่สุด คุณธรรมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการดำเนินชีวิต ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องเสริมสร้างคุณธรรมให้เกิดขึ้นโดยที่ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาและนักเรียนด้วย ดังคำกล่าวของ พณีส หันนาคินทร์ (2530 : 208-215) ที่ว่าในการปกครองครูในโรงเรียนให้ได้ผลตามที่พึงปรารถนานั้น นอกจากครูใหญ่จะต้องมีลักษณะของผู้นำและมีคุณสมบัติของการเป็นครูใหญ่แล้ว ก็คือการสร้างคุณธรรมและการปฏิบัติตัวให้เป็นไปตามคุณธรรมอันดีงาม สอดคล้องกับสมบูรณ์ พรรณภาพ (2521 : 252) ที่กล่าวว่า คุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเป็นเรื่องยึดเหนี่ยวทางใจในการบริหาร

2.2 ด้านบุคลิกภาพ ผู้บริหารและครูโรงเรียนการศึกษาพิเศษมีทัศนระดับที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากเป็นอันดับสอง ซึ่งสอดคล้องกับงานการวิจัยของ โยชิน จารุภูมิ (2526 : 125) วิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามทัศนคติของชุมชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ชุมชนโดยส่วนรวมต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนด้านคุณสมบัติเบื้องต้นอยู่ในระดับมากที่สุด และชุมชนทุกฝ่ายต้องการให้ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีและขาดไม่ได้คือ ความรับผิดชอบ และสอดคล้องกับงานการวิจัยของ เฉลิม รัชชนะกุล (2524 : 127) วิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในทัศนคติของผู้บริหารและอาจารย์ เขตการศึกษา 11 พบว่า ผู้บริหารและครู-อาจารย์มีความต้องการคุณสมบัติด้านบุคลิกภาพอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วินิจ มะลิสวรรณ (2523 : 135) วิจัยเรื่องคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนคติของชุมชนไทยพุทธและไทยมุสลิม จังหวัดยะลา พบว่า ชุมชนไทยพุทธและไทยมุสลิมต้องการคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของผู้บริหารโรงเรียนด้านบุคลิกภาพอยู่ในระดับมาก การที่ผู้บริหารและครูโรงเรียนการศึกษาพิเศษมีความเห็นว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนการศึกษาพิเศษ ด้านบุคลิกภาพอยู่ในระดับมาก น่าจะมีสาเหตุมาจากผู้บริหารที่มีบุคลิกภาพดี สามารถทำให้ผู้ร่วมงานเกิดความศรัทธาและเชื่อถือ ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ จนกระทั่งงานบรรลุเป้าหมายและเกิดประสิทธิภาพ หน่วยงานก็มีความเจริญก้าวหน้า ดังที่ อาภา ภมรบุตร (2524 : 1-5) กล่าวว่า บุคลิกภาพหรือบุคลิกลักษณะ (Personality) มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่จะเป็นนักปกครอง นักบริหาร และหัวหน้างาน และอุทัย หิรัญโต (2524 : 47) มีความเห็นว่า บุคลิกภาพเป็นเอกลักษณ์ของบุคคล ที่ทำให้งานประสบความสำเร็จในชีวิตอย่างหนึ่ง ดังที่นักจิตวิทยา กล่าวว่า บุคคลที่ไม่ปรับปรุงบุคลิกภาพของตนหรือบุคลิกภาพไม่เปลี่ยนแปลงไปตามวัย ย่อมหมดหวังก้าวหน้าอย่างสิ้นเชิง เพราะการดำรงชีวิตในสังคมนั้น ตนจะต้องให้คนอื่นมีปฏิกริยาที่ดีต่อเขา และที่เป็นประโยชน์ต่อหน้าที่การงานของเขา จะทำให้ผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานเห็นว่า เขาสมควรจะได้รับการเลื่อนตำแหน่งสูงขึ้น

2.3 ด้านการปฏิบัติงานการศึกษาพิเศษ ผู้บริหารและครูโรงเรียนการศึกษาพิเศษมีทัศนระดับที่พึงประสงค์มากเป็นอันดับสาม ซึ่งสอดคล้องกับงานการวิจัยของ สีสลา สุวรรณนิมิตร (2533 : 175) วิจัยเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลตามทัศนคติของ

ครูผู้สอนในโรงเรียนอนุบาลของรัฐ ซึ่งพบว่า ครูมีความต้องการให้คุณลักษณะด้านการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนมากเป็นอันดับสาม และสอดคล้องกับ วิชัย เวียงสงค์ (2526 : 135) วิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ พบว่า ผู้บริหารและครู-อาจารย์มีความต้องการคุณลักษณะด้านวิชาชีพสูง โดยเฉพาะคุณลักษณะที่เกี่ยวกับความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานการศึกษาสงเคราะห์ การที่ผู้บริหารและครูโรงเรียนการศึกษาพิเศษมีความเห็นว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนการศึกษาพิเศษด้านการปฏิบัติงานการศึกษาพิเศษอยู่ในระดับมาก น่าจะมีสาเหตุมาจาก งานการศึกษาพิเศษจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กพิการ ซึ่งมีนโยบายในการจัดการศึกษาบางอย่างต่างจากการจัดการศึกษาให้แก่เด็กปกติ การจะใช้หลักสูตร อุปกรณ์การเรียนการสอน ครุภัณฑ์ต่าง ๆ จะต้องนำมาปรับให้เหมาะสมกับความพิการแต่ละประเภท ผู้บริหารจะต้องเข้าใจและมีความรู้ในงานการศึกษาพิเศษเพื่อเป็นผู้ชี้แนะให้ครู-อาจารย์ได้ คุณลักษณะนี้สอดคล้องกับความคิดเห็นของ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2522 : 216) ที่เห็นว่า คุณสมบัติในการปฏิบัติงานที่ดีของผู้บริหารโรงเรียนจะต้องได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้น และอรรถสิทธิ์ สิทธิสุนทร (2524 : 9-10) มีความเห็นว่า คุณลักษณะผู้บริหารที่ดี ต้องมีความรู้เฉพาะวิชาการในหน้าที่โดยตรงให้แตกฉาน และมีความรู้ในวิชาการแขนงอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับงานในหน้าที่

3. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนการศึกษาพิเศษตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนการศึกษาพิเศษ สังกัดการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์การปฏิบัติงานในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ วุฒิทางการศึกษาและภาระหน้าที่พิเศษ

3.1 ทัศนะของผู้บริหาร ครูปฏิบัติการสอน และครูสนับสนุนการสอน ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนการศึกษาพิเศษ ในด้านคุณธรรม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยที่ครูสนับสนุนการสอนมีทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม สูงกว่าทัศนะของครูปฏิบัติการสอน ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการเปรียบเทียบที่พบว่า ครูสนับสนุนการสอนและครูปฏิบัติการสอนมีทัศนะต่อคุณลักษณะด้านคุณธรรม แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดร.ณี สุวรรณชวลิต (2534 :

147) วิจัยเรื่อง การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารระดับกลางตามความคิดเห็นของบุคลากรในมหาวิทยาลัยในภาคใต้ พบว่า บุคลากรที่เป็นข้าราชการสาย ก. ข้าราชการสาย ข. และข้าราชการสาย ค. มีความต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารระดับกลางในมหาวิทยาลัยภาคใต้ โดยส่วนรวมแตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายด้านปรากฏว่า ด้านคุณธรรม แตกต่างกันอย่างผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ น่าจะเป็นเพราะว่า ครูสนับสนุนการสอนส่วนใหญ่เป็นครูที่มีความรับผิดชอบในเรื่องการเงิน การบัญชี การพัสดุ งานธุรการ ซึ่งคนเหล่านี้จะต้องปฏิบัติด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ในการที่จะบริหารงานให้เกิดผลดีแก่ทางราชการ ดังนั้น บทบาทหรือตำแหน่งแตกต่างกันจึงทำให้ทัศนคติแตกต่างกัน ดังที่ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2522 : 118) กล่าวว่า ผู้มีตำแหน่งต่างกันอาจจะมีทัศนคติต่างกัน และ ชงชัย สันติวงษ์ (2529 : 430) มีความเห็นสอดคล้องกันว่า บทบาทหรือตำแหน่งต่างกันเป็นสาเหตุให้การตีความข้อมูลและข่าวสารแตกต่างกัน

3.2 ทัศนคติของบุคลากรที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานในโรงเรียนการศึกษาพิเศษต่ำกว่า 5 ปี บุคลากรที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ 5-10 ปี และบุคลากรที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานในโรงเรียนการศึกษาพิเศษมากกว่า 10 ปีขึ้นไป ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนการศึกษาพิเศษ ทั้ง 7 ด้าน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการเปรียบเทียบที่พบว่า บุคลากรที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานในโรงเรียนการศึกษาพิเศษต่ำกว่า 5 ปี บุคลากรที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ 5-10 ปี และบุคลากรที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานในโรงเรียนการศึกษาพิเศษมากกว่า 10 ปีขึ้นไป ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัทธิตี ยศปัญญา (2533 : 104) วิจัยเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาตามทัศนคติของครู-อาจารย์ในจังหวัดพังงา ซึ่งพบว่าครู-อาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี ครู-อาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง 5-10 ปี และครู-อาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีความต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรศักดิ์ ยกถาวร (2530 : 66) วิจัยเรื่อง ความต้องการคุณสมบัติของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาของครู-อาจารย์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา

พบว่า ครู-อาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 12 ปี กับครู-อาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตั้งแต่ 12 ปีขึ้นไป มีความต้องการคุณสมบัติของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับการวิจัยของ ลีลา สุวรรณนิมิตร (2533 : 177) วิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลตามทัศนะของครูผู้สอนในโรงเรียนอนุบาลของรัฐ พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานต่ำกว่า 10 ปี กับครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีความต้องการคุณลักษณะผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ น่าจะเป็นเพราะว่า บุคลากรที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ ทั้ง 3 กลุ่ม มีความรู้สึกและความเชื่อที่ตรงกันว่า ผู้บริหารโรงเรียนการศึกษาพิเศษในปัจจุบันคือ บุคคลที่ได้ผ่านการคัดเลือกตามเกณฑ์ของกรมสามัญศึกษา และได้รับการอบรมตามหลักสูตรมาแล้วเป็นอย่างดี จะเป็นคนที่มีคุณลักษณะมีความรู้ความสามารถเหมาะสมอย่างยิ่งกับการดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ชวิษ เมฆสวรรค์ (2532 : 8) ได้สรุปคำชี้แจงของกรมสามัญศึกษาไว้ว่า ในการแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนนั้น บุคคลผู้นั้นได้ผ่านการคัดเลือกและเข้ารับการอบรมแล้ว จึงเชื่อได้ว่าจะได้บุคคลที่มีคุณสมบัติเป็นผู้นำ และเปรียบพร้อมด้วยความสามารถทางปัญญา

3.3 ทัศนะของบุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี บุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี และบุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนการศึกษาพิเศษ ทั้ง 7 ด้าน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการเปรียบเทียบที่พบว่า บุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี บุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี และบุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประกอบ โชโต (2533 : 76) วิจัยเรื่องคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่เฝ้าต่อการนิเทศการศึกษา ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรปริญญา ดิตตะสิริ (2525 : 105) วิจัยเรื่อง คุณลักษณะและความสามารถของผู้บริหารวิทยาลัยเกษตรกรรม ตามทัศนะของครู-อาจารย์เกษตร สังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พบว่า ครู-อาจารย์ที่มีวุฒิทางการศึกษาแตกต่างกันมีทัศนะต่อคุณลักษณะและความสามารถของผู้บริหารวิทยาลัยเกษตรกรรมไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ น่าจะเป็นเพราะว่าบุคลากร

ในโรงเรียนการศึกษาพิเศษที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน แต่ก็มีพื้นฐานความเป็นครูการศึกษาพิเศษ ที่ผ่านการอบรมครูการศึกษาพิเศษและมีประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งกรมฝึกหัดครู (2525 : 1) ได้สรุปว่า ในการพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพครู ต้องพัฒนาทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติควบคู่กันไปตลอดเวลา ด้านทฤษฎีต้องเรียนหลักการศึกษาก่อน หลักการสอนและจิตวิทยา ซึ่งต้องนำหลักวิชาการเหล่านี้ ไปประยุกต์ใช้ในวิชาชีพครู ส่วนการปฏิบัตินั้นจะต้องฝึกภาคปฏิบัติ สังเกตและศึกษาสภาพต่าง ๆ ก่อนนำไปปฏิบัติจริง และการจัดการสอนตามหลักสูตร พ.ศ.2521 ครู-อาจารย์มีภาระหน้าที่จัดการเรียนการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามหลักสูตร ประกอบกับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน การศึกษาพิเศษนั้นต้องถือปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายเหมือนกันตั้งแต่เริ่มเข้ารับราชการจนกระทั่ง ออกจากราชการ นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 : 10) ได้จัดทำคู่มือการบริหารโรงเรียน โดยมีรายละเอียดการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารและ ตามภารกิจ 6 งาน ทำให้ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถในการบริหารงานบุคลากรซึ่งเปิดโอกาส ให้ครูได้มีส่วนร่วมในการทำงานที่เสมอภาคกัน ประกอบกับครูในโรงเรียนการศึกษาพิเศษส่วนใหญ่ มีวุฒิทางการศึกษาพิเศษทำให้ได้รับความรู้วิชาเฉพาะการศึกษาพิเศษที่เหมือนกัน ย่อมมีทัศนคติไม่ แตกต่างกัน ดังที่ สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2524 : 118-119) กล่าวว่า สิ่งแวดล้อมเดียวกันจะทำให้คนปรับตัวเข้าหากันและมีแนวทัศนคติที่ใกล้เคียงกัน

3.4 ทัศนคติของครูประจำหอพัก และครูที่ไม่ประจำหอพัก ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนการศึกษาพิเศษ ในด้านส่วนตัวและครอบครัวมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยที่ครูประจำหอพัก มีทัศนคติเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านส่วนตัวและครอบครัวสูงกว่าทัศนคติของครูที่ไม่ประจำ หอพัก ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับ สมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการเปรียบเทียบที่พบว่า ครูประจำหอพักและครูไม่ประจำหอพักมีทัศนคติต่อ คุณลักษณะด้านส่วนตัวและด้านครอบครัว แตกต่างกัน โดยที่ครูประจำหอพักมีทัศนคติสูงกว่าทัศนคติ ของครูไม่ประจำหอพัก ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ น่าจะเป็นเพราะว่าทั้งผู้บริหารและครูประจำหอพัก มีภาระความรับผิดชอบในการปกครองนักเรียนตลอด 24 ชั่วโมง ทั้งในเรื่องความเป็นอยู่ของ นักเรียนและการอบรมสั่งสอน ผู้บริหารและครูประจำหอพักต้องร่วมกันแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

ในช่วงเวลา 16.30 น. - 06.00 น. ของวันถัดไป ดังนั้นครูประจำหอพักจึงเห็นว่าคู่สมรส และสภาพส่วนตัว ครอบครัวของผู้บริหารมีส่วนที่จะสนับสนุนหรือลดประสิทธิภาพการบริหารงานได้ สอดคล้องกับ วิชัย เวียงสงค์ (2527 : 136) วิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ที่พบว่า คู่สมรสและสภาพครอบครัวมีส่วนให้คำปรึกษาหารือได้ในบาง เรื่อง ทั้งยังเป็นผู้ที่ให้ความสนใจในการทำงานในบางโอกาส ซึ่งส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียนการศึกษาพิเศษ ตามทัศนะ ของผู้บริหารและครูโรงเรียนการศึกษาพิเศษ สังกัดกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา ทำให้ ได้ทราบถึงคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารโรงเรียนการศึกษาพิเศษ คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้าน คุณธรรม ด้านความเป็นผู้นำ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านความรู้ความสามารถทางการบริหาร ด้าน การปฏิบัติงานการศึกษาพิเศษ และด้านส่วนตัวและครอบครัว ผู้วิจัยจึงใคร่ขอเสนอแนะผู้บริหาร โรงเรียนการศึกษาพิเศษ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผู้บริหารโรงเรียนการศึกษาพิเศษควรจะตระหนักในความสำคัญเรื่องคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนการศึกษาพิเศษ และควรจะสร้างเสริม คุณลักษณะต่าง ๆ ที่สำคัญ โดยเฉพาะคุณลักษณะด้านคุณธรรม ด้านบุคลิกภาพ และด้านการ ปฏิบัติงานการศึกษาพิเศษให้เกิดขึ้นและยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ
2. ผู้บริหารโรงเรียนการศึกษาพิเศษควรพิจารณาตนเองโดยวิธีวิเคราะห์หาจุดด้อย ในเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยเฉพาะคุณลักษณะด้านคุณธรรม ด้านบุคลิกภาพ ด้านการปฏิบัติ งานการศึกษาพิเศษ เพื่อปรับปรุงให้มีคุณลักษณะที่เหมาะสมและเป็นไปตามที่พึงประสงค์
3. ผู้บริหารโรงเรียนการศึกษาพิเศษควรจะฝึกฝนและพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มี คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยเฉพาะคุณลักษณะด้านคุณธรรม ด้านบุคลิกภาพ และด้านการปฏิบัติงาน การศึกษาพิเศษ

4. ผู้บริหารโรงเรียนการศึกษาพิเศษควรจะพัฒนางานการศึกษาพิเศษ โดยเฉพาะ เรื่องนโยบายการจัดการศึกษาพิเศษ บทบาทหน้าที่ของโรงเรียนการศึกษาพิเศษ จิตวิทยาเด็กพิการ ธรรมชาติของเด็กพิการแต่ละประเภท การส่งเสริมวิชาชีพให้แก่เด็กพิการ นอกจากนี้การสร้าง แรงจูงใจให้ครูคิดค้นสื่อการเรียนที่แปลกใหม่และเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตลอดจนการจัดตั้ง ศูนย์บริการแนะแนว เผยแพร่ความรู้ให้แก่ผู้ปกครองเด็กพิการ และร่วมมือกับหน่วยงานอื่นเพื่อ เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเด็กพิการ เพื่อจะได้วางแผนขยายโรงเรียนการศึกษาพิเศษให้กระจาย ตามภูมิภาค

5. ในการคัดเลือกบุคลากรที่จะเตรียมเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหาร ผู้บริหารโรงเรียนการศึกษาพิเศษ ควรจะพิจารณาคัดเลือกบุคลากรที่มีคุณลักษณะตรงตามทัศนนะของผู้บริหารและครู โรงเรียนการศึกษาพิเศษ เพื่อจะได้เป็นผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ และได้รับการยอมรับ

6. กองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา ควรจะจัดสัมมนาผู้บริหารโรงเรียนการศึกษาพิเศษ ในเรื่องการปรับปรุงและการพัฒนาตนเอง ให้สอดคล้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามทัศนนะของผู้บริหารและครู โรงเรียนการศึกษาพิเศษ เพื่อจะได้เป็นผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียนต่อไป

7. กองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา ควรจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อประเมิน คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนการศึกษาพิเศษ เพื่อให้ผู้บริหารได้ปรับปรุงแก้ไขคุณลักษณะของตนเองได้เหมาะสมยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. ควรศึกษาค้นคว้าในเรื่องคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนการศึกษาพิเศษ ที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของงาน
2. ควรศึกษาค้นคว้าในเรื่องคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนการศึกษาพิเศษ ที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
3. ควรศึกษาค้นคว้าในเรื่องคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนการศึกษาพิเศษ ที่สัมพันธ์กับบรรยากาศในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ